

Зазначені ініціативи підтримані науковими та освітніми установами, міжнародними організаціями, а також бізнес-структурами, що свідчить про високу затребуваність суспільством. У той же час за запитом «відкрита наука» у Google Академія у процесі написання даного есе не знайдено жодної статті, а український журнал «Відкрита наука та інновації» засновано лише 2023 року і він теж не має жодного опублікованого випуску [5]. Все це свідчить про те, що ми лише на початку шляху до відкритої науки, однак зупинитися вже не можемо. Цікаво провести більш глибокий аналіз відкритості даних у сфері моєї професійної діяльності.

Список посилань

1. Competitiveness Council, 26-27/05/2016 [Електронний ресурс]. 2016. Режим доступу до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/compet/2016/05/26-27/>.
2. Українські наукові журнали у Scopus та Web of Science [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://openscience.in.ua/ua-journals>.
3. Перша міжнародна конференція «Відкрита наука та інновації в Україні 2022» [Електронний ресурс]. 2022. Режим доступу до ресурсу: <https://conference2022.dntb.gov.ua/#pro-konferentsiia>.
4. Тема Тижня відкритого доступу 2023: Спільнота понад комерціалізацію [Електронний ресурс]. 2023. Режим доступу до ресурсу: <https://www.openaccessweek.org/theme/uk>.
5. Журнал «Відкрита наука та інновації». 2023. Режим доступу до ресурсу: <https://journal.dntb.gov.ua/index.php/osi/about32>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-177>

НАСТАВНИЦТВО ЯК СКЛАДНИК ДОБРОЧЕСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Семенов О. М.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови і літератури
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Кожна лекція спікерів програми підвищення кваліфікації «Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект», починаючи з першої «Складники доброчесного освітнього

середовища», заповонила слухачів курсу оригінальною концепцією й авторським баченням. Причина полягає, ймовірно, у зростанні в кожному навчальному закладі ваги й розуміння відповідальності учасників освітнього процесу – і студентів, і викладачів, і управлінського, й допоміжного персоналу за якісні практики.

Доволі слушно зауважував чеський педагог Ян Амос Коменський (1592–1670) у «Пампедії»: «Як для всього роду людського весь світ – це школа..., так і для кожної людини її життя – школа...» [2, с. 159]. До суб'єктів, завдяки яким освітнє, дослідницьке середовище формується як доброчесне, відкрите до світу, відносимо наставників. У згаданій програмі Я.Коменський наголошував на тому, що «дуже легко досягти, щоб всяке життя стало школою. Тільки б дати кожному віку робити те, до чого він здатний, і все життя людина буде мати, чому вчитися, що робити, в чому процвітати і звідки збирати плоди життя» [2, с. 159].

Стимул для розвитку дитини може запропонувати наставник, котрий власними зразками поведінки, авторським ідіостилем, часто в ненав'язливій формі спонукає створювати власний продукт.

У межах есею на прикладі публікацій Я. Коменського (XVII ст.) та С. Гончаренка (поч. XXI ст.) окреслимо деякі аспекти наставництва як складника доброчесного освітнього середовища.

Для кожного з нас такою першою доброчесною школою і наставниками (принаймні ми так хочемо зберегти у своїй пам'яті) є наша родина, наші дідуся, бабусі. У селі, наприклад, звідки я родом, і тепер збережений звичай цінувати, з якої родини, від якого діда-прадіда коріння молоді людини, збережений звичай поважати батьків і їхню молитву, поважати працю. Оці чесноти і є складниками основ академічної доброчесності

Добре, якщо таке доброчесне середовище формується надалі в школі, в закладі загальної середньої освіти, де пріоритетом у навчанні стає дотримання принципу інструментальності, а завдання насамперед пропонуються компетентнісно орієнтовані, щоб спонукати здійснювати ретельний пошук, зіставляти, порівнювати, структурувати зібрану інформацію, акумулювати у власний досвід, пропонувати власне визначення, класифікації. Тоді в школі буде учневі, як «у батьківській хаті» (О.Захаренко). У селі Сахнівка на Черкащині директор і вчитель фізики Олександр Захаренко ще у 80-роки XX століття для того, щоб учні захопились фізикою, створював у школі астрономічну обсерваторію і чарівний фонтан на подвір'ї.

Формуючи академічно доброчесне середовище у вищій школі, згадаймо наукового наставника, який виховав майже сотню докторів і кандидатів наук, академіка НАПН України Семена Гончаренка. На його праці з методики фізики і педагогіки і наразі в Google Академії

13415 покликань. У статті «Про покликання вченого» (2012) акцентується увага на естетичних та етичних цінностях дослідника. Слушно зауважує С. Гончаренко, що «мотивом і спонуканням писання наукової праці має бути жагуча наукова допитливість», яка не дає людині спокою доти, поки вона не задовольниться» [1, с. 48].

Роль наставника упродовж десятиліть у формуванні доброчесного середовища неоціненна. Він навчає не робити абсолюту з педагогічних законів, передусім навчає читати і вдумуватись над прочитаним, слухати і чути, бути самобутнім і самодостатнім.

Список посилань

1. Гончаренко С. Про покликання вченого. Естетика і етика педагогічної дії. 2012. Вип. 3. С. 44–55.

2. Ян Амос Коменський «Пампедія». Філософія освіти: хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / уклад.: В.О. Огнев'юк, О.М. Кузьменко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 151–159.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-178>

АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ТА ЙОГО МІСЦЕ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Сергея І. В.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри загальної гігієни та екології
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Одним із найважливіших компонентів цілісної системи академічної доброчесності, що створюється в Україні за умов активного впровадження найсуттєвіших принципів відкритої науки та реалізації різних форматів діалогу із ChatGPT, незаперечно, слід вважати втілення у навчальну, наукову та видавничу діяльність провідних принципів академічного письма.

У цьому контексті потрібно визначити, що академічне письмо (Academic writing) становить цілеспрямовану діяльність дослідника із створення спеціалізованих фахових науково- або навчально-значущих